Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [ELEANOR SHARPSTON] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 17. martā[1]

Lieta C-63/15

Mehrdad Ghezelbash
pret
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(Rechtbank Den Haag, kas atrodas Hertogenboshā (Nīderlande), lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Patvērums — Pieteikuma par starptautisko aizsardzību izskatīšana — Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriji — Regulas (ES) Nr. 604/2013 27. panta 1. punkta interpretācija — Tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu

Ievads

1. Šis *Rechtbank Den Haag* (Hāgas rajona tiesa), kas atrodas Hertogenboshā (Nīderlande) (turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa"), lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir saistīts ar lietu C-155/15 *Karim*. Abās šajās lietās patvēruma meklētājs cenšas apstrīdēt kompetento iestāžu lēmumu tajā dalībvalstī, kurā viņš atrodas, pārsūtīt viņu uz citu valsti, kas ar pirmo dalībvalsti ir vienojusies uzņemties atbildību par patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Šajās lietās tiek aplūkots būtisks jautājums. Vai Regula Nr. 604/2013 (turpmāk tekstā – "Dublinas III regula")[2], tāpat kā tās priekštece Regula Nr. 343/2003 (turpmāk tekstā – "Dublinas II regula")[3], ir tikai starpvalstu mehānisms, kas nedod tiesības konkrētam patvēruma meklētājam apstrīdēt šādu lēmumu? Vai tomēr šāda persona tagad var uzsākt apelācijas vai pārskatīšanas procedūru saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu, lai apstrīdētu pārsūtīšanas lēmumu, pamatojoties uz to, ka nepareizi piemēroti kritēriji atbildīgās dalībvalsts noteikšanai?

2. Tā kā atšķiras katra prasītāja prasības faktiskie apstākļi, tad konkrētie jautājumi, kas rodas, nav vienādi. Tāpēc vienā dienā nolasu divus secinājumus.

3. Kopējā Eiropas patvēruma sistēmā (turpmāk tekstā – "KEPS") ir ietverti vairāki pasākumi, tai skaitā noteikumi, kuru mērķis ir ātri noteikt dalībvalsti, kas ir atbildīga par indivīda patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Šie pasākumi kopā ir pazīstami kā "Dublinas sistēma"[4]. Ja trešās valsts pilsonis ir saistīts ar vairāk nekā vienu dalībvalsti (piemēram, tāpēc, ka viņš ieceļo Eiropas Savienībā caur vienu dalībvalsti,

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija) (OV L 180, 31. lpp.).

3 — Padomes 2003. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.).

4 — Attiecīgie tiesību akti tagad ir: i) Dublinas III regula, kas aizstāj Dublinas II regulu; ii) Komisijas 2003. gada 2. septembra Regula (EK) Nr. 1560/2003, ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai piemērotu Padomes Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 222, 3. lpp.) – regula, kas tika daļēji atcelta ar Dublinas III regulu un būtiski grozīta ar Komisijas 2014. gada 30. janvāra Īstenošanas regulu (ES) Nr. 118/2014, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1560/2003 (OV L 39, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Īstenošanas regula"); iii) "*Eurodac* regula" (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 603/2013). Savā atzinumā lietā *Karim* (kur tas ir būtiski) izklāstīju nepieciešamo informāciju no šīs regulas.

bet iesniedz patvēruma pieteikumu citā dalībvalstī), tad jānosaka dalībvalsts, kura ir atbildīga par viņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem Dublinas III regulā ir noteikta stingra hierarhija (turpmāk tekstā – "III nodaļas kritēriji"). Ja dalībvalsts, kurā ir iesniegts patvēruma pieteikums, pamatojoties uz šiem kritērijiem uzskata, ka cita dalībvalsts ir atbildīga par pieteikuma izlemšanu, tad pirmā valsts var lūgt otru valsti uzņemt atpakaļ (vai arī uzņemt) pieteikuma iesniedzēju. Tiklīdz šis jautājums ir izlemts, patvēruma pieteikuma izskatīšanu reglamentē attiecīgajā KEPS tiesību aktā norādītie noteikumi [5].

4. Spriedumā *Abdullahi* [6], aplūkojot Dublinas II regulas 19. panta 2. punktu, Tiesa nolēma, ka apelācija par pārsūtīšanas lēmumu vai tā pārskatīšana ir ierobežota situācijā, kad dalībvalsts piekrīt uzņemt patvēruma meklētāju. Proti, pieteikuma iesniedzējs var apšaubīt šādu lēmumu, vienīgi atsaucoties uz sistēmiskiem trūkumiem patvēruma piešķiršanas procesā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī, kas rada nopietnus iemeslus uzskatīt, ka šim patvēruma meklētājam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. panta izpratnē [7].

5. Iesniedzējtiesa vaicā, vai spriedums *Abdullahi* vēl arvien ir piemērojams Dublinas III regulas kontekstā un vai indivīdam, piemēram, *M. Ghezelbash*, tāpēc nav atļauts apstrīdēt III nodaļas kritēriju piemērošanu apelācijas vai pārskatīšanas procedūrā saskaņā ar šīs regulas 27. panta 1. punktu.

Atbilstošās tiesību normas

Harta

6. [Hartas] 18. pantā ir garantētas patvēruma tiesības, pienācīgi ievērojot noteikumus, kas ietverti 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvencijā par bēgļu statusu [8] un saskaņā ar Līgumiem.

7. [Hartas] 47. panta pirmajā daļā paredzēts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību [tiesā] [9].

8. Hartas 52. panta 3. punktā noteikts, ka, ciktāl Hartā ir "[..] ietvertas tiesības, kuras atbilst [ECPAK] garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā [ECPAK] noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību".

5 — Šie tiesību akti ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija) (OV L 180, 60. lpp.) (turpmāk tekstā – "Procedūru direktīva") un Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta versija) (OV L 337, 9. lpp.) (turpmāk tekstā – "Kvalifikācijas direktīva"). Ar šo direktīvu no 2013. gada 21. decembra tika atcelta un aizstāta Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/83/EK, par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 2004/83").

6 — Spriedums *Abdullahi*, C-394/12, EU:C:2013:813, 60. un 62. punkts.

7 — OV 2010, C 83, 389. lpp. (turpmāk tekstā – "Harta").

8 — Parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā un stājās spēkā 1954. gada 22. aprīlī (*United Nations Treaty Series*, 189. sējums, 150. lpp., Nr. 2545, 1954, papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā parakstīto Protokolu par bēgļa statusu, kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā – "Ženēvas konvencija").

9 — Hartas 47. pantā ietvertajām tiesībām atbilstošas tiesības ir noteiktas Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. un 13. pantā.

Dublinas sistēma – pārskats

9. 1990. gada 15. jūnijā (toreizējās 12) Eiropas Kopienu dalībvalstis parakstīja Dublinas konvenciju [10]. Tā kā atbilstoši EK līguma 63. panta 1. punkta a) apakšpunktam pēc tam Dublinas konvencija bija jāaizstāj ar Kopienas instrumentu, tika pieņemta Dublinas II regula [11]. Kritēriji, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, tika iekļauti šīs regulas III nodaļā (5.–14. pants). [Dublinas II regulas] 19. panta 2. punktā bija paredzēts: "Šā panta 1. punktā norādītajā lēmumā izklāsta tā pamatojumu. Tajā ietver sīkākas ziņas par pārsūtīšanas termiņu un, vajadzības gadījumā, norāda vietu, kur patvēruma meklētājam jāierodas, kā arī ierašanās datumu, ja viņš dodas uz atbildīgo dalībvalsti patstāvīgi. Šis lēmums var būt pārsūdzams vai pārskatāms. Šā lēmuma pārsūdzēšana vai pārskatīšana neaptur pārsūtīšanas izpildi, ja vien tiesa vai kompetentās iestādes katrā atsevišķā gadījumā nenolemj citādi un ja to pieļauj attiecīgās valsts tiesību akti."

Dublinas regula

10. Dublinas II regulā tika veiktas vairākas būtiskas izmaiņas. Lai ieviestu lielāku skaidrību, šīs regulas redakcija tika pārstrādāta kā Dublinas III regula, kuras preambulā iekļauti šādi mērķi:

— jānosaka skaidra un praktiski realizējama metode, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu [12];

— šādai metodei vajadzētu balstīties uz objektīviem un taisnīgiem kritērijiem gan attiecībā uz dalībvalstīm, gan konkrētajām personām, un jo īpaši būtu jāparedz iespēja ātri noteikt atbildīgo dalībvalsti, lai garantētu starptautiskās aizsardzības noteikšanas procedūru faktisku pieejamību un nekavētu sasniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi [13];

— ņemot vērā KEPS instrumentu pirmo posmu, atbilstoši pieredzei, veicot vajadzīgos uzlabojumus Dublinas sistēmas efektivitātei un pieteikuma iesniedzējiem sniegtajai aizsardzībai saskaņā ar minēto sistēmu, būtu jāparedz vispusīga "derīguma pārbaude", veicot uz liecībām pamatotu pārskatīšanu attiecībā uz Dublinas sistēmas juridisko, ekonomisko un sociālo ietekmi, tostarp tās ietekmi uz pamattiesībām [14];

— lai nodrošinātu attiecīgo personu tiesību efektīvu aizsardzību, būtu jānosaka juridiskās garantijas un tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz lēmumiem par pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti, un jo īpaši šādas garantijas būtu jānosaka saskaņā ar Hartas 47. pantu; lai nodrošinātu starptautisko tiesību ievērošanu, efektīvi aizsardzības līdzekļi pret šādiem lēmumiem būtu jāattiecina gan uz šīs regulas piemērošanas, gan juridiskās un faktiskās situācijas pārbaudi dalībvalstī, uz kuru pārsūta pieteikuma iesniedzēju [15].

10 — Konvencija par tās valsts noteikšanu, kura ir atbildīga par vienā no Eiropas Kopienu dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu (turpmāk tekstā – "Dublinas konvencija"; OV 1997, C 254, 1. lpp.), stājās spēkā 1997. gada 1. septembrī. Pirms šī datuma pasākumi, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikumu izskatīšanu, tika noteikti Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, (OV 2000, L 239, 19. lpp.) VII nodaļā saskaņā ar protokolu, kas parakstīts 1994. gada 26. aprīlī.

11 — Dublinas II regula Dānijā piemērota no 2006. gada saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts Dānijā vai kādā citā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, un par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmu *Eurodac*, lai efektīvi piemērotu Dublinas konvenciju (OV 2006, L 66, 38. lpp.). Nav atbilstošas vienošanās attiecībā uz Dublinas III regulu, un Dānijai šī regula nav saistoša. Saskaņā ar 21. protokola par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, 3. pantu un 4a. panta 1. punktu šīs dalībvalstis ir paziņojušas, ka tās vēlas piedalīties Dublinas III regulas pieņemšanā un piemērošanā.

12 — 4. apsvērums.

13 — 5. apsvērums.

14 — 9. apsvērums.

15 — 19. apsvērums.

11. Preambulā ietverti arī šādi paziņojumi attiecībā uz personām, uz kurām attiecas Dublinas III regula: "[..] dalībvalstīm ir jāievēro savas saistības atbilstīgi starptautisko tiesību dokumentiem, tostarp attiecīgajai Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai"[16], "[šajā] regulā [..] ir ievērotas [Hartā] atzītās pamattiesības un principi. Jo īpaši šīs regulas mērķis ir pilnībā nodrošināt hartas 18. pantā garantētās patvēruma tiesības, kā arī tiesības, kas atzītas tās 1., 4., 7., 24. un 47. pantā [..]"[17].

12. [Šīs regulas] 2. pantā ir ietvertas šādas atbilstošas definīcijas:

"a) "trešās valsts valstspiederīgais" ir jebkura persona, kas nav Savienības pilsonis LESD 20. panta 1. punkta nozīmē un kas nav valstspiederīgais valstī, kura piedalās šajā regulā ar nolīguma ar Eiropas Savienību starpniecību;

b) "starptautiskās aizsardzības pieteikums" ir starptautiskās aizsardzības pieteikums, kā noteikts [Kvalifikācijas direktīvas] 2. panta h) punktā;

c) "pieteikuma iesniedzējs" ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

d) "starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana" ir jebkura pārbaude, lēmums vai nolēmums, ko attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu izdara vai pieņem kompetentās iestādes saskaņā ar [Procedūru direktīvu] un [Kvalifikācijas direktīvu], izņemot saskaņā ar šo regulu [..] paredzētās procedūras atbildīgās dalībvalsts noteikšanai;

[..]

m) "vīza" ir dalībvalsts izdota atļauja vai lēmums, kas vajadzīgs tranzītam vai ieceļošanai minētajā dalībvalstī vai vairākās dalībvalstīs uz paredzēto uzturēšanās laiku [..]."

13. [Šīs regulas] 3. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis izskata jebkuru starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko kādai no šīm valstīm tās teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonās, iesniedz trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks. Pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.

2. Ja, pamatojoties uz šajā regulā uzskaitītajiem kritērijiem, nav iespējams izraudzīties atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai pirmajai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

Ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas izraudzīta par galveno atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks [Hartas] 4. panta nozīmē, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts.

Ja saskaņā ar šo punktu nav iespējama pārsūtīšana uz nevienu dalībvalsti, kas izraudzīta, balstoties uz III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, vai uz pirmo dalībvalsti, kurā pieteikums iesniegts, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, kļūst par atbildīgo dalībvalsti.

[..]."

16 — 32. apsvērums.

17 — 39. apsvērums.

14. [Šīs regulas] 4. panta nosaukums ir "Tiesības uz informāciju". Saskaņā ar 4. panta 1. punkta d) apakšpunktu dalībvalstis informē pieteikuma iesniedzējus par viņu iespēju apstrīdēt lēmumu par pārsūtīšanu un vajadzības gadījumā lūgt pārsūtīšanas atlikšanu.

15. [Šīs regulas] 5. panta 1. punktā ir paredzētas tiesības uz personisku sarunu, lai atvieglotu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesu, un pieprasīts kompetentajām iestādēm rīkot šādu personisku sarunu ar pieteikuma iesniedzēju. Šo sarunu var nerīkot, ja *inter alia* "pēc 4. pantā minētās informācijas saņemšanas pieteikuma iesniedzējs jau ir sniedzis informāciju, kas vajadzīga, lai citādi noteiktu atbildīgo dalībvalsti. Dalībvalsts, kas nerīko sarunu, sniedz pieteikuma iesniedzējam iespēju sniegt visu papildu informāciju, kas ir nozīmīga, lai noteiktu atbildīgo dalībvalsti, pirms tiek pieņemts lēmums pārsūtīt pieteikuma iesniedzēju uz atbildīgo dalībvalsti saskaņā ar 26. panta 1. punktu"[18]. Personiska saruna notiek savlaicīgi un, jebkurā gadījumā, pirms tiek pieņemts jebkāds lēmums par pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti[19].

16. [Šīs regulas] III nodaļas nosaukums ir "Kritēriji atbildīgās dalībvalsts noteikšanai". Kritēriju hierarhija ir izklāstīta 7. pantā, kurā teikts:

"1. Kritērijus atbildīgās dalībvalsts noteikšanai piemēro tādā kārtībā, kādā tie izklāstīti šajā nodaļā.

2. Saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajiem kritērijiem atbildīgo dalībvalsti nosaka, pamatojoties uz stāvokli, kāds bija, pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi iesniedzot starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalstij.

3. Piemērojot 8., 10. un 16. pantā minētos kritērijus, dalībvalstis ņem vērā jebkādus pieejamos pierādījumus par to, vai kādas dalībvalsts teritorijā atrodas pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļi, radinieki vai personas, ar ko ir jebkādas citas ģimenes attiecības, ar nosacījumu, ka šādi pierādījumi tiek iesniegti, pirms cita dalībvalsts saskaņā ar, attiecīgi, 22. un 25. pantu ir akceptējusi pieprasījumu uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu, un ka par pieteikuma iesniedzēja iepriekšējiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem vēl nav pieņemts pirmais lēmums pēc būtības".

17. Kritēriju hierarhijas augšgalā ir ģimenes apsvērumi. Ja pieteikuma iesniedzējs ir nepilngadīgais bez pavadības, tad atbildīgā dalībvalsts ir tā dalībvalsts, kurā likumīgi atrodas kāds ģimenes loceklis vai brālis vai māsa[20]. Pieaugušiem pieteikuma iesniedzējiem atbildīgā dalībvalsts ir tā, kurā likumīgi atrodas ģimenes locekļi[21]. Ja nav piemērojams neviens no šiem abiem kritērijiem, tad atbildība tiek sadalīta, noskaidrojot pirmo valsti, caur kuru pieteikuma iesniedzējs ieradās Eiropas Savienībā.

18. Būtiski ir šādi 12. panta noteikumi:

"1. Ja pieteikuma iesniedzējam ir derīga uzturēšanās atļauja, par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kas izdevusi šo atļauju.

2. Ja pieteikuma iesniedzējam ir derīga vīza, par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kas izdevusi šo vīzu, ja vien šī vīza nav izdota citas dalībvalsts vārdā, izmantojot pārstāvības pasākumu, kas paredzēts 8. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 810/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu[22]. Tādā gadījumā par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga pārstāvētā dalībvalsts.

18 — 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

19 — 5. panta 3. punkts.

20 — 8. panta 1. punkts. Lēmumi jāpieņem bērna interesēs (skat. papildus 6. panta 1. punktu).

21 — 9., 10. un 11. pants. Skat. papildus 16. pantu saistībā ar dalībvalstu rīcības brīvību attiecībā uz to, vai uzņemties atbildību par patvēruma meklētājiem, kuri ir atkarīgi no citiem ģimenes locekļiem.

22 — OV 2009, L 243, 1. lpp.

[..]

4. Ja pieteikuma iesniedzējam ir tikai viena vai vairākas tādas uzturēšanās atļaujas, kuru derīguma termiņš ir beidzies pirms mazāk nekā diviem gadiem, vai viena vai vairākas vīzas, kuru derīguma termiņš ir beidzies pirms mazāk nekā sešiem mēnešiem, un kuras ir ļāvušas viņam faktiski ieceļot kādas dalībvalsts teritorijā, šā panta 1., 2. un 3. punktu piemēro tik ilgi, kamēr pieteikuma iesniedzējs nav atstājis dalībvalstu teritorijas.

Ja pieteikuma iesniedzējam ir viena vai vairākas uzturēšanās atļaujas, kuru derīguma termiņš ir beidzies pirms vairāk nekā diviem gadiem, vai viena vai vairākas vīzas, kuru derīguma termiņš ir beidzies pirms vairāk nekā sešiem mēnešiem, un kuras ir ļāvušas viņam faktiski ieceļot kādas dalībvalsts teritorijā, un ja pieteikuma iesniedzējs nav atstājis dalībvalstu teritorijas, atbildīga ir dalībvalsts, kurā iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

5. Fakts, ka uzturēšanās atļauja vai vīza izdota, pamatojoties uz fiktīvu vai nelikumīgi pieņemtu identitāti vai uzrādot falsificētus, viltotus vai nederīgus dokumentus, nekavē uzlikt atbildību dalībvalstij, kas to izdevusi. Dalībvalsts, kas izdevusi uzturēšanās atļauju vai vīzu, tomēr nav atbildīga, ja tā spēj konstatēt, ka krāpšana notikusi pēc atļaujas vai vīzas izdošanas."

19. Saskaņā ar 17. panta 1. punktu un atkāpjoties no 3. panta 1. punkta, "[..] katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums" [23].

20. [Šīs regulas] 18. pantā paredzēti atbildīgās dalībvalsts pienākumi. Tie ietver pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanu, ja i) viņa pieteikums tiek izskatīts un viņš ir sagatavojis pieteikumu citā dalībvalstī vai atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas [24], ii) viņš atsauc savu pieteikumu tā izskatīšanas laikā un ir sagatavojis pieteikumu citā dalībvalstī [25] vai iii) viņa pieteikums ir noraidīts un viņš ir sagatavojis pieteikumu citā dalībvalstī vai atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas [26]. Šādos gadījumos atbildīgajai dalībvalstij ir jāizskata vai jāpabeidz izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu [27].

21. Patvēruma pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanas procedūras ir reglamentētas ar VI nodaļas noteikumiem. Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas process jāuzsāk pēc iespējas ātrāk [28]. Ja dalībvalsts, kurai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums, uzskata, ka par šā pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga cita dalībvalsts, tā iespējami īsā laikā un jebkurā gadījumā trīs mēnešos no pieteikuma iesniegšanas dienas var pieprasīt minētajai otrajai dalībvalstij uzņemt attiecīgo pieteikuma iesniedzēju [29]. Dalībvalsts, kas saņem pieprasījumu, veic vajadzīgās pārbaudes un paziņo lēmumu divos mēnešos no pieprasījuma saņemšanas [30]. Procedūrā, lai noteiktu atbildīgo dalībvalsti, izmanto tiešos un netiešos pierādījumus [31]. Tiešo un netiešo pierādījumu attiecīgie elementi ir norādīti īstenošanas regulā [32].

23 — Ja dalībvalsts nolemj izskatīt pieteikumu saskaņā ar 17. panta 1. punktu, tā kļūst par atbildīgo dalībvalsti. Šīs normas saīsināts apzīmējums ir zināms kā "suverenitātes klauzula".

24 — 18. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

25 — 18. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

26 — 18. panta 1. punkta d) apakšpunkts. 18. panta 1. punkta b)–d) apakšpunkts ir jālasa kopsakarā ar 23., 24., 25. un 29. pantu.

27 — 18. panta 2. punkts.

28 — 20. panta 1. punkts.

29 — 21. panta 1. punkts.

30 — 22. panta 1. punkts.

31 — 22. panta 2. punkts.

32 — 22. panta 3. punkts.

22. [Šīs regulas] 26. pantā ir noteikts:

"1. Ja dalībvalsts, kas saņēmusi pieprasījumu, piekrīt uzņemt vai uzņemt atpakaļ pieteikuma iesniedzēju vai citu 18. panta 1. punkta c) vai d) apakšpunktā minētu personu, tad pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts paziņo attiecīgajai personai par lēmumu pārsūtīt viņu uz atbildīgo dalībvalsti un attiecīgi par lēmumu neizskatīt viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Ja attiecīgo personu pārstāv juridiskais konsultants vai cits padomdevējs, dalībvalstis var nolemt par lēmumu paziņot šādam juridiskajam konsultantam vai padomdevējam, nevis attiecīgajai personai, un attiecīgos gadījumos par lēmumu informēt attiecīgo personu.

2. Šā panta 1. punktā minētajā lēmumā ietver informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, tostarp attiecīgos gadījumos par tiesībām lūgt apturēt lēmuma izpildi, un par šādu tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanai un pārsūtīšanai piemērojamajiem termiņiem un vajadzības gadījumā ietver informāciju par vietu, kur attiecīgajai personai jāierodas, kā arī ierašanās datumu, ja minētā persona dodas uz atbildīgo dalībvalsti patstāvīgi." [33]

23. [Šīs regulas] 27. pantā ir noteikts:

"1. Pieteikuma iesniedzējam vai citai personai, kas minēta 18. panta 1. punkta c) vai d) apakšpunktā, ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, proti, pārsūtīšanas lēmuma faktisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā.

2. Dalībvalstis nodrošina saprātīgu termiņu, kurā attiecīgā persona var īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesisku aizsardzības līdzekli saskaņā ar 1. punktu."

24. Ja pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar 27. panta 3. punktu pārsūdz vai lūdz pārskatīt pārsūtīšanas lēmumu, dalībvalstīm ir vairāki pienākumi saistībā ar šīs personas tiesību garantēšanu, kuros ietilpst: i) paredzēt pieteikuma iesniedzējam tiesības palikt konkrētajā dalībvalstī līdz brīdim, kad kļūst zināms procesa rezultāts vai pārsūtīšanas lēmuma darbība tiek apturēta [34] un ii) nodrošināt, lai pieteikuma iesniedzējam ir pieejama juridiskā palīdzība un juridiskā palīdzība pēc pieprasījuma tiek piešķirta bez maksas, ja attiecīgā persona nevar atļauties segt ar to saistītās izmaksas. Tomēr "patvarīgi neierobežojot piekļuvi juridiskajai palīdzībai, dalībvalstis var paredzēt, ka bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību nepiešķir gadījumos, kad kompetentā iestāde vai tiesa uzskata, ka nepastāv vērā ņemama iespēja, ka apelācija vai pārsūdzība varētu būt sekmīga" [35].

25. [Šīs regulas] 37. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis var izmantot samierināšanas procedūru, ja tās nevar izšķirt strīdu par jebkādu jautājumu saistībā ar Dublinas III regulas piemērošanu.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

26. 2014. gada 4. martā Irānas valstspiederīgais *M. Ghezelbash* pieprasīja patvērumu Nīderlandē. Veicot meklējumus Eiropas Savienības Vīzu informācijas sistēmā [36], Nīderlandes iestādes atklāja, ka 2013. gada 17. decembrī Francijas iestādes viņam tika izsniegušas vīzu, kas bija derīga no šī datuma līdz 2014. gada 7. martam. Nīderlandes iestādes pieprasīja Francijas iestādēm izskatīt viņa patvēruma pieprasījumu.

33 — Dublinas III regulas 26. panta 1. punkta franču valodas tekstā ir paredzēts: "*Lorsque l'État membre requis accepte la prise en charge ou la reprise en charge d'un demandeur ou d'une autre personne visée à l'article 18, paragraphe 1, point c) ou d), l'État membre requérant notifie à la personne concernée la décision de le transférer vers l'État membre responsable et, le cas échéant, la décision de ne pas examiner sa demande de protection internationale*. [..]" Ar to, manuprāt, skaidrāk nekā angļu valodas tekstā ir norādīts, ka dalībvalsts vienā lēmumā var apvienot pašu pārsūtīšanas lēmumu un (vienlaicīgi) lēmumu neizskatīt pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

34 — 27. panta 3. punkta a) un b) apakšpunkts.

35 — Attiecīgi 27. panta 5. un 6. punkts.

36 — Skat. Padomes 2004. gada 8. jūnija Lēmumu 2004/512/EK, ar ko izveido Vīzu informācijas sistēmu (VIS) (OV L 213, 5. lpp.), jo īpaši 1. pantu.

Francijas iestādes tam piekrita 2014. gada 5. maijā. Tādēļ 2014. gada 21. maijā Nīderlandes iestādes noraidīja *M. Ghezelbash* pieteikumu, vienlaikus pieņemot lēmumu pārsūtīt viņu uz Franciju. *M. Ghezelbash* šo lēmumu pārsūdzēja 2014. gada 22. maijā un iesniedza pieteikumu piemērot pagaidu noregulējumu.

27. *M. Ghezelbash* atzīst, ka viņš 2013. gada 18. decembrī ir izmantojis Francijas iestāžu izsniegto vīzu. Tomēr viņš apgalvo, ka pēc tikai vienas Parīzē pavadītas nakts ir devies atpakaļ uz Irānu. Kā žurnālists viņš devās uz Parīzi, lai strādātu pie reportāžas par galda futbola turnīru. Viņš devās atpakaļ uz Irānu 2013. gada 19. decembrī, jo Irāna pēdējā brīdī nolēma izstāties no turnīra.

28. Līdz 2014. gada 15. februārim *M. Ghezelbash* mītnes valstī nebija nekādu problēmu. Viņš izbrauca no Irānas 2014. gada 20. februārī un caur Turciju brauca uz Nīderlandi, kur ieradās 2014. gada 1. martā. Viņa pasi ar Francijas iestāžu attiecīgajiem 2013. gada ieceļošanas un izceļošanas spiedogiem paturēja *Sepah-e Pasdaran-e Enqelab-e Eslami* (Islāma revolucionāro gvardu korpuss), un viņš nebija saglabājis nekādus citus pierādījumus par šiem braucieniem, jo tajā laikā viņam nebija nepieciešamības to darīt. Tomēr viņam ir citi dokumenti, kas sniedz pierādījumus, lai pamatotu viņa versiju par notikušo. Šie dokumenti ir viņa darba devēja apliecinājums, ārsta apliecinājums un parakstīts līgums par nekustamā īpašuma pārdošanu. *M. Ghezelbash* norāda, ka pārdošanas līgums tika sagatavots 2014. gada 10. janvārī – laikā, kad prasītājs bija Irānā – un ka viņam bija jāierodas pašam personīgi, lai noslēgtu līgumu, un ka viņš patiešām to parakstīja. Visi šie dokumenti (turpmāk tekstā – "netiešie pierādījumi") tika iesniegti Nīderlandes iestādēm 2014. gada 28. maijā *pēc tam*, kad to kolēģi Francijā deva piekrišanu uzņemties atbildību par *M. Ghezelbash* patvēruma pieteikuma izvērtēšanu.

29. *M. Ghezelbash* apgalvo, ka viņa pieteikums jāizskata pagarinātā patvēruma pieteikuma procedūrā [37], lai dotu viņam iespēju iesniegt oriģinālos dokumentus un ļautu Nīderlandes iestādēm tos pārbaudīt. Viņš neprasīja patvērumu Francijā, un Francijas iestādes nekad nav bijušas atbildīgas par šādu pieprasījumu viņa vārdā.

30. Nīderlandes iestādes uzskata, ka saskaņā ar Dublinas III regulas 12. panta 4. punktu Francijas iestādes ir atbildīgas par *M. Ghezelbash* patvēruma pieteikuma izskatīšanu šādu iemeslu dēļ. Pirmkārt, tās prasītājam izsniedza vīzu 2013. gada 17. decembrī. Otrkārt, Francija piekrita uzņemties atbildību par viņa lūguma izskatīšanu. Treškārt, šo piekrišanu var apstrīdēt tikai ar Dublinas III regulas 7. panta 3. punktā norādīto ierobežoto pamatojumu (proti, ģimenes locekļu vai citu radinieku atrašanās konkrētās dalībvalsts teritorijā), bet šis apstāklis nav attiecināms uz šo lietu. Ceturtkārt, *M. Ghezelbash* nav pierādījis, ka viņš bija atstājis dalībvalstu teritoriju un pēc tam braucis no Irānas uz Nīderlandi (caur Turciju). Viņa iesniegtie netiešie pierādījumi pārliecinoši neapliecina viņa stāstījumu. Piektkārt, Nīderlandes iestādēm nebija pienākuma nosūtīt šo informāciju saviem kolēģiem Francijā, jo *M. Ghezelbash* skaidri neapgalvoja, ka Francijas saistības izbeigušās saskaņā ar Dublinas III regulas 19. panta 2. punktu [38].

31. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Nīderlandes iestādes ir rīkojušās pārsteidzīgi, pieprasot Franciju uzņemties atbildību par *M. Ghezelbash*. Nīderlandes iestādes ir rīkojušās pretēji Dublinas III regulas 21. pantam, nenosūtot saviem kolēģiem Francijā prasītāja iesniegtos netiešos pierādījumus, lai pamatotu viņa apgalvojumu, ka pēc uzturēšanās Francijā viņš atgriezies Irānā. Ņemot vērā šīs regulas 22. pantu, Francijas iestādes būtu varējušas ņemt vērā arī netiešos pierādījumus, izlemjot, vai Francija ir atbildīga par prasītāja patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Šī informācija ir patiešām ļoti svarīga šim vērtējumam.

37 — Nīderlandes sagatavotajā brošūrā norādīts, ka kompetentā valsts iestāde parasti izvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs atbilst patvēruma uzturēšanās atļaujas nosacījumiem saskaņā ar Vispārējo patvēruma procedūru. Tomēr, ja kompetentajām iestādēm vajag vairāk laika, lai izpētītu pieteikumu, var izmantot Pagarināto patvēruma procedūru.

38 — Šo noteikumu izskatu savos secinājumos lietā *Karim*.

32. Iesniedzējtiesa norāda, ka atsevišķi *M. Ghezelbash* iesniegtie dokumenti bija pretrunīgi un tāpēc prasītājs nav spējis pierādīt pieņēmumu, ka ir atstājis dalībvalstu teritoriju. Tomēr citi viņa iesniegtie dokumenti (īpaši ārsta apliecinājums un pirkuma līgums) patiešām bija netieši pierādījumi, kas pirmšķietami norāda, ka viņš bija atgriezies Irānā pēc acīmredzami īslaicīga Francijas apmeklējuma.

33. Iesniedzējtiesa saprot, ka Tiesa spriedumā *Abdullahi* ir atzinusi, ka patvēruma meklētājs, kurš iesniedzis apelāciju par lēmumu neizskatīt viņa pieteikumu, nevar apstrīdēt III nodaļas piemērošanas kritērijus atbildīgās dalībvalsts noteikšanai, ja pieprasījumu saņēmusī dalībvalsts ir piekritusi lūgumam uzņemt viņu atpakaļ. Šo kritēriju piemērošana attiecas tikai uz starpvalstu attiecībām starp pieprasījuma iesniedzēju dalībvalsti un pieprasījumu saņēmušo dalībvalsti.

34. Tomēr, ņemot vērā izmaiņas, kas patvēruma meklētāju aizsardzības tiesā nostiprināšanai ieviestas ar Dublinas III regulu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai grozītie III nodaļas kritēriji tagad ir pamats pārsūdzēt pārsūtīšanas lēmumu minētās regulas 27. panta 1. punkta izpratnē.

35. Tādēļ iesniedzējtiesa jautā:

"1. Cik plašs ir [Dublinas III regulas] 27. panta tvērums kopsakarā vai bez tā ar šīs regulas preambulas 19. apsvērumu?

Vai, pamatojoties uz šo pantu, patvēruma meklētājam ir tiesības uz (efektīvu) tiesību aizsardzības līdzekli pret kritēriju atbildīgās dalībvalsts noteikšanai, kas norādīti [Dublinas III regulas] III nodaļā, piemērošanu tādā situācijā kā šajā lietā, kad ārvalstnieks ir saskāries ar pieprasījumu uzņemties atbildību par patvēruma pieteikuma izskatīšanu tikai pēc tam, kad šis pieprasījums ir akceptēts, un šis ārvalstnieks pēc šī pieprasījuma akceptēšanas iesniedz pierādījumus, kas var likt secināt, ka nevis pieprasījumu saņēmusī dalībvalsts, bet pieprasījumu iesniegusī dalībvalsts ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, un pēc tam pieprasījumu iesniegusī dalībvalsts nepārbauda šos dokumentus, ne arī iesniedz tos pieprasījumu saņēmušajai dalībvalstij?

2. Gadījumā, ja ārvalstnieks, atbilstoši [Dublinas III regulai] vai piemērojot [Dublinas II regulu], nevar principā atsaukties uz kritēriju atbildīgās valsts noteikšanai nepareizu piemērošanu, ja pieprasījumu saņēmusī dalībvalsts ir akceptējusi pieprasījumu uzņemt [patvēruma meklētāju], vai ir pareizs atbildētāja apgalvojums, ka šis pieņēmums pieļauj izņēmumus tikai ģimenes situācijās, kā paredzēts [Dublinas III regulas] 7. pantā, vai ir iespējami arī citi īpaši fakti vai apstākļi, uz kuru pamata ārvalstnieks var atsaukties uz kritēriju atbildīgās valsts noteikšanai nepareizu piemērošanu?

3. Ja uz otro jautājumu tiek sniegta atbilde, ka papildus ģimenes situācijām arī citu apstākļu rezultātā ārvalstnieks var atsaukties uz kritēriju atbildīgās valsts noteikšanai nepareizu piemērošanu, vai [iepriekš 31.–33. punktā] aprakstītie fakti un apstākļi [39] var būt šādi fakti un apstākļi?"

36. Rakstveida apsvērumus ir iesniedzis *M. Ghezelbash*, Čehijas Republika, Francija, Nīderlande un Eiropas Komisija. 2015. gada 15. decembra tiesas sēdē šie visi lietas dalībnieki, izņemot Čehijas Republiku, sniedza mutvārdu apsvērumus.

39 — Iesniedzējtiesa trešajā jautājumā atsaucas uz sava lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu 12. punktu.

Vērtējums

Ievada apsvērumi

37. KEPS pamatā ir pieņēmums, ka visas iesaistītās valstis ievēro pamattiesības, tai skaitā tiesības, kuru pamatā ir Ženēvas konvencija un Eiropas Cilvēktiesību konvencija, un ka dalībvalstis var un tām vajadzētu savstarpēji uzticēties to nodrošinātajam aizsardzības līmenim. Dublinas III regula pieņemta, ņemot vērā šo savstarpējās uzticēšanās principu, lai racionalizētu patvēruma pieteikumu izskatīšanu un novērstu strupceļus sistēmā, kas izriet no dažādu dalībvalstu iestāžu pienākuma izskatīt vairākus tā paša pieteikuma iesniedzēja pieteikumus, lai palielinātu tiesisko noteiktību attiecībā uz tās valsts noteikšanu, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, un novērstu izdevīgāko tiesvedības noteikumu meklēšanu. Praktiski Dublinas sistēmas galvenais mērķis tādējādi ir paātrināt pieteikumu izskatīšanu gan patvēruma meklētāju, gan iesaistīto valstu interesēs [40].

38. Netiek apstrīdēts, ka *M. Ghezelbash* patvēruma pieteikums attiecas uz Dublinas III regulas piemērošanas jomu. Tādējādi kritēriji par pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai ir šīs regulas III nodaļā noteiktie kritēriji [41].

39. Ja patvēruma meklētājs ir saistīts ar divām vai vairāk dalībvalstīm, tad šī noteikšana ir galvenokārt starpvalstu process [42]. Tātad šajā procesā netiek ņemta vērā personas izvēle vai vēlēšanās [43]. Tomēr šīs regulas leģislatīvajā sistēmā ir vairāki šī vispārējā noteikuma izņēmumi.

40. Pirmkārt, piemērojot III nodaļas kritērijus, dalībvalstīm jāņem vērā, vai pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļi atrodas ES teritorijā (ja nepieciešams), pirms cita dalībvalsts akceptē pieprasījumu par pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanu vai uzņemšanu [44].

41. Otrkārt, apstākļos, kad nav iespējams pārsūtīt pieteikuma iesniedzēju uz citu dalībvalsti, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks Hartas 4. panta nozīmē, tad dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, izskata, vai saskaņā ar III nodaļas kritērijiem par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts [45].

42. Treškārt, ievērojot tā dēvēto "suverenitātes klauzulu", katra dalībvalsts patur tiesības nolemt izskatīt pieteikumu, pat ja tai nav pienākuma to darīt saskaņā ar III nodaļas kritērijiem. Turklāt dalībvalsts var pieprasīt citu dalībvalsti uzņemties atbildību par pieteikuma iesniedzēju ģimenes apvienošanas nolūkā humānu apsvērumu dēļ, pat ja šī cita dalībvalsts nav atbildīgā dalībvalsts, pamatojoties uz šīs regulas 8.–11. un 16. pantā noteiktajiem kritērijiem. Šādos gadījumos attiecīgajām personām ir jādod piekrišana rakstveidā [46].

43. Šie izņēmumi norāda, ka Dublinas III regulas sistēmā zināmā mērā paredzēts ņemt vērā kāda atsevišķa pieteikuma iesniedzēja konkrēto situāciju un viedokli par to, kurai valstij būtu jāizskata viņa patvēruma pieteikums. Šķiet, ka neviens no šiem izņēmumiem nav piemērojams *M. Ghezelbash* un lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nekā, kas norādītu, ka viņš cenšas atsaukties uz kādu no tiem.

40 — Spriedums *NS*, C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 78. un 79. punkts.

41 — 1. un 3. pants.

42 — Skat., piemēram, spriedumu *Puid*, C-4/11, EU:C:2013:740, 27.–29. punkts.

43 — Skat., piemēram, spriedumu *Puid*, C-4/11, EU:C:2013:740, 32.–34. punkts.

44 — 7. panta 3. punkts. Skat. papildus 8. pantu attiecībā uz nepilngadīgajiem un 9.–11. punktu saistībā ar ģimenes locekļiem.

45 — Skat. 3. panta 2. punkta otro daļu.

46 — 17. panta 2. punkts.

Pirmais jautājums

44. Plašā iesniedzējtiesas norādītā problēma pirmajā jautājumā ir par Dublinas III regulas 27. panta 1. punkta interpretāciju un piemērošanas jomu, lasot to kopsakarā ar 19. apsvērumu. Vai patvēruma meklētājam ir tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu attiecībā uz to, kā dalībvalsts piemēro III nodaļas kritērijus? Pirmā jautājuma ietvaros iesniedzējtiesa uzdod arī konkrētāku jautājumu par *M. Ghezelbash* lietas apstākļiem. Šo jautājuma daļu izskatīšu turpmāk 85.–90. punktā.

45. Saskaņā ar *M. Ghezelbash* un Čehijas Republikas apgalvojumiem, lai gan, ievērojot Tiesas spriedumu *Abdullahi*, patvēruma meklētājs nevar apstrīdēt to, kādā veidā tiek piemēroti III nodaļas kritēriji apelācijā saskaņā ar Dublinas II regulas 19. panta 2. punktu, situācija tagad ir mainījusies, pamatojoties uz Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu. Tomēr Čehijas Republika uzsver, ka tās skatījumā prasītājam nav vispārinātu tiesību izvēlēties dalībvalsti, kurā izskatīt viņa patvēruma pieteikumu.

46. Gan Francija, gan Komisija atsaucas arī uz spriedumu *Abdullahi* un apgalvo, ka prasītājam vēl arvien nav tiesību pārsūdzēt III nodaļas kritēriju piemērošanu. Principā nav svarīgi, kura dalībvalsts izskata viņa pieteikumu. 27. panta 1. punkts tiek piemērots tikai tad, ja ar Dublinas III regulu piešķirtas konkrētas materiālās vai procesuālās tiesības, uz kurām prasītājs var atsaukties, kas savukārt atspoguļo noteiktu (nepieciešamo) pamattiesību aizsardzību. Šīs regulas 12. panta 4. punkts, ar kuru tika pamatots pārsūtīšanas lēmums, nav šāds noteikums, un *M. Ghezelbash* neatsaucas uz citas no šīs regulas izrietošas materiālas vai procesuālas pamattiesības aizsardzību. Francijas valdība arī apgalvo, ka apelācija vai pārskatīšana saskaņā ar šīs regulas 27. panta 1. punktu var būt vērsta tikai pret pārsūtīšanas lēmumu, nevis pieprasījumu saņēmušās dalībvalsts (šajā gadījumā Francijas) piekrišanu izskatīt lūgumu par starptautisku aizsardzību.

47. Nīderlandes valdība uzskata, ka, piemērojot spriedumu *Abdullahi*, patvēruma meklētājs nevar apstrīdēt III nodaļas kritēriju piemērošanu vai to, kā attiecīgā dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu, pat ja tas apgalvo, ka būtībā skartas Hartā garantētās pamattiesības, kas ir skaidri minētas regulā. Jebkāda cita interpretācija aizkavētu noteikt dalībvalsti, kura ir atbildīga par konkrētā patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Tas būtu pretrunā Dublinas III regulas mērķim.

Spriedums *Abdullahi*

48. ***Shamso Abdullahi*** bija Somālijas valstspiederīgā, kura vispirms iebrauca Grieķijā pēc tam, kad caur Turciju bija atceļojusi no Sīrijas. Viņa brauca tālāk caur bijušo Dienvidslāvijas Republiku Maķedoniju, Serbiju un Ungāriju, pēc tam šķērsoja robežu un ieceļoja Austrijā, kur pieprasīja patvērumu. Visu šo valstu robežas tika šķērsotas nelegāli. Austrijas iestādes piemēroja III nodaļas kritērijiem līdzvērtīgus Dublinas II regulas kritērijus un secināja, ka Ungārija ir atbildīgā dalībvalsts. Ungārijas varas iestādes piekrita izskatīt viņas pieteikumu. Tomēr *S. Abdullahi* centās iebilst, ka Grieķija būtu jāuzskata par atbildīgo valsti, jo tā bija pirmā valsts, kurā *S. Abdullahi* ieceļoja ES teritorijā. Šajā laikā patvēruma meklētāju atgriešanās Grieķijā bija apturēta. Tāpēc *S. Abdullahi* bija ļauts prasīt, lai viņas pieteikumu izskata Austrijā.

49. Manuprāt, divu iemeslu dēļ nolēmums lietā *Abdullahi* nebūtu vienkārši attiecināms uz pārskatīšanas tiesību apjoma noteikšanu.

50. Pirmkārt, spriedums *Abdullahi* bija saistīts ar ļoti specifiskiem (un ļoti sarežģītiem) faktiem, ieskaitot vairākas nelikumīgas robežu šķērsošanas, radot situāciju, kurā patvēruma meklētājai bija (iespējama) saistība nevis ar divām, bet trijām dalībvalstīm. Tādēļ vien šī lieta nepārprotami ir pavisam citāda un tāpēc skaidri atšķirama.

51. Netiek norādīts uz to, ka *M. Ghezelbash* ieceļošana Francijā 2013. gada 17. decembrī bija nelikumīga. Viņam bija vīza, viņš ieceļoja, taču nepieprasīja tur patvērumu [47]. Turklāt netika konstatēts, ka viņš šķērsoja Franciju ceļā uz Nīderlandi, pirms pieprasīja patvērumu.

52. Atšķirībā no *S. Abdullahi M. Ghezelbash* neapgalvo, ka saskaņā ar III nodaļas kritērijiem atbildīgā dalībvalsts nav Francija, bet cita valsts, kura nevar pārbaudīt viņa patvēruma pieteikumu, pamatojoties uz sistēmisku trūkumu un iespējamo viņa tiesību pārkāpumu saskaņā ar Hartas 4. pantu, tāpēc viņa pieteikums ir jāizskata tur, kur viņš to iesniedza. *M. Ghezelbash* apgalvo, ka Nīderlande ir valsts, kurā viņš iesniedza savu pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu (7. panta 2. punkts), un 12. panta 4. punkts nav piemērojams, jo (kā viņš apgalvo) viņš atstāja ES teritoriju 2013. gada 18. decembrī, atgriezās savā mītnes valstī un pēc tam no Irānas caur Turciju devās uz Nīderlandi. Tāpēc viņš, kā saprotu, cenšas panākt, lai tiesu iestādes pārbauda, vai kompetentās iestādes ir pareizi piemērojušas Dublinas III regulas 12. panta 4. punkta pirmajā daļā minētos kritērijus.

53. Otrkārt, Dublinas III regulas 27. panta 1. punkta noteikumi, kurus Tiesai tagad tiek lūgts interpretēt, ievērojami atšķiras no Dublinas II regulas 19. panta 2. punkta redakcijas, par kuru Tiesa lēma spriedumā *Abdullahi*. Tādējādi sprieduma *Abdullahi* argumentāciju, manuprāt, nevar tīri automātiski piemērot tam sekojošajām tiesību normām.

Dublinas III regulas 27. pants

54. Turpmāk vispirms analizēšu Dublinas III regulas 27. panta 1. punkta kontekstu un formulējumu, ņemot vērā preambulas apsvērumus, kuros noteikts paredzētais minētās tiesību normas uzdevums un šīs regulas vispārējais mērķis. Ņemot to vērā, pēc tam izskatīšu 27. panta 1. punkta interpretācijas trīs iespējas, kas ir piedāvātas Tiesai.

55. Sākumā jānorāda, ka pirms pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas, kuru var pārskatīt saskaņā ar 27. pantu, dalībvalstij, kurā atrodas patvēruma meklētājs, jāpiemēro III nodaļas kritēriji un jāapsver, vai tā vai cita dalībvalsts ir atbildīgā valsts. Ja otrā valsts piekrīt būt atbildīgā dalībvalsts, tad pirmā dalībvalsts var pieņemt pārsūtīšanas lēmumu. Jau šai posmā ar Dublinas III regulu ir ieviestas procesuālās garantijas (26. panta 1. un 2. punktā), kuru nebija Dublinas II regulā. Šajās tiesību normās ietverti detalizēti noteikumi, ar kuriem pirmajai dalībvalstij tiek pieprasīts paziņot pieteikuma iesniedzējam par pārsūtīšanas lēmumu un sniegt informāciju par viņam pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, tai skaitā tiesībām lūgt apturēt pārsūtīšanas lēmuma darbību.

56. Pieteikuma iesniedzējs nevar iesniegt pieteikumu par apelāciju vai pārskatīšanu, pirms pieprasījuma iesniedzēja valsts pieņem pārsūtīšanas lēmumu. Ja tiek apstrīdēts lēmums, tad tas ir pārsūtīšanas lēmums, nevis pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts piekrišana uzņemties atbildību. Tas ir loģiski, jo pārsūtīšanas lēmums tieši ietekmē konkrēto patvēruma meklētāju.

57. Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā nepārprotami radītas "tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli". Norādīts arī tas, kāds ir šis tiesiskās aizsardzības līdzeklis: [tiesības uz] "pārsūtīšanas lēmuma faktisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā". Jāatzīmē vairākas atšķirības, papildinājumi un precizējumi, kas konstatējami 27. panta 1. punkta formulējumā salīdzinājumā ar tā priekšteci, Dublinas II regulas 19. panta 2. punktu.

47 — *M. Ghezelbash* gadījumā viņam tajā laikā nebija nepieciešamības pieprasīt patvērumu: skat. iepriekš 28. un. 29 punktu. Konstatēt, vai *M. Ghezelbash* situācija ir pietiekami pamatota ar pierādījumiem, ir kompetentās valsts iestādes ziņā, to pārbaudot valsts tiesai kā vienīgajai šī fakta vērtētājai.

58. Pirmkārt, tiesības iesniegt apelāciju par pārsūtīšanas lēmumu (vai lūgumu to pārskatīt) ir pieejamas visiem patvēruma meklētājiem [48], par kuriem ir pieņemts pārsūtīšanas lēmums. Otrkārt, tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu izteiktas imperatīvi ("pieteikuma iesniedzējam [..] ir tiesības [..]"). Treškārt, apelācijai vai pārskatīšanai ir jāaptver gan faktiskie, gan tiesiskie apstākļi. Ceturtkārt, apelācijai vai pārskatīšanai ir jānodrošina tiesu iestāžu uzraudzība pār kompetento iestāžu pieņemto administratīvo lēmumu (jo par to tiek iesniegta sūdzība "tiesā"). Visbeidzot dalībvalstīm arī jādod pieteikuma iesniedzējiem saprātīgs termiņš, kurā īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli (27. panta 2. punkts).

59. Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā nav norādīts, par kādām kompetentās iestādes tā lēmumu pieņemšanas procesa sastāvdaļām, kura rezultātā tiek pieņemts pārsūtīšanas lēmums, var iesniegt šajā punktā paredzēto apelāciju vai to pārskatīt. Tiesā ir tikušas apspriestas trīs iespējas.

60. *Pirmā iespēja* (ko atbalsta Nīderlande) ir tāda, ka, vienkārši sakot, nekas nav mainījies. Tagad tāpat kā iepriekš pārsūtīšanas lēmumu apstrīdēt var tikai ar vienu ierobežojošu pamatu, kas noteikts spriedumā *Abdullahi*. Šis pamats jau bija kodificēts Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrajā daļā [49]. Tādējādi, ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas izraudzīta par atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks Hartas 4. panta nozīmē, tad dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts.

61. *Otrā iespēja* (ko piedāvāja Francija un Komisija) ir pieņemt, ka papildus šim pamatam 27. panta 1. punktā ir paredzētas tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu gadījumos, kad Dublinas III regulā atsevišķiem pieteikuma iesniedzējiem nepārprotami piešķirtas tiesības, kurās atspoguļotas būtiskas Hartas aizsargātās pamattiesības [50]. Ja (un tikai tad, ja) pieteikuma iesniedzējs apgalvo, ka ar kompetento iestāžu lēmumu tika pārkāptas kādas no šīm "aizsargātajām tiesībām", viņam ir arī tiesības uz pārsūtīšanas lēmuma apelāciju vai pārskatīšanu saskaņā ar regulas 27. panta 1. punktu.

62. *Trešā iespēja* (kuru ierosināja *M. Ghezelbash*) ir tāda 27. panta 1. punkta interpretācija, ka ar to tiek piešķirtas plašākas tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu, lai nodrošinātu tiesisko uzraudzību pār to, kā kompetentās iestādes attiecīgos tiesību aktus (tai skaitā III nodaļas kritērijus) piemēro tām norādītajiem faktiem.

63. Tā kā nav formulējuma, kas norādītu, kura no šīm iespējām ir pareiza, tad ir jāaplūko šīs regulas mērķi un konteksts [51].

64. Šie mērķi, protams, ietver skaidras un praktiski realizējamas metodes konstatēšanu, lai noteiktu par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgo dalībvalsti, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, kas ir taisnīgi gan pret dalībvalstīm, gan attiecīgo personu. Šādai metodei īpaši būtu jāparedz iespēja ātri noteikt atbildīgo dalībvalsti, lai garantētu starptautiskās aizsardzības noteikšanas procedūru faktisku

48 — Un arī "citai personai", kā noteikts Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā. Ir divas šādu personu kategorijas: i) trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš ir atsaucis pieteikumu un ir sagatavojis pieteikumu citā dalībvalstī vai kurš atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas (18. panta 1. punkta c) apakšpunkts); ii) trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kura pieteikums ir noraidīts un kurš ir sagatavojis pieteikumu citā dalībvalstī vai kurš atrodas citas dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas (18. panta 1. punkta d) apakšpunkts).

49 — 3. panta 2. punktā ir kodificēts Tiesas spriedums *NS*, C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 94. punkts. Tā kā Dublinas III regula (pieņemta 2013. gada 26. jūnijā) bija gandrīz sešus mēnešus pirms Tiesas sprieduma *Abdullahi* (pasludināts 2013. gada 10. decembrī), tad nevar teikt, ka šis spriedums iekļauts vai kodificēts Dublinas III regulā.

50 — Tiesības uz informāciju (4. pants), tiesības uz personisku sarunu (5. pants) un tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos (9.–11. pants) tika apspriestas Tiesā kā šādu tiesību piemēri. Tiesas sēdē prasītāja advokāts apstiprināja, ka prasītājs valsts tiesā *nav apgalvojis*, ka būtu pārkāpta kāda no šīm tiesībām.

51 — Spriedums *Petrosian* u.c., C-19/08, EU:C:2009:41, 34. punkts.

pieejamību un nekavētu sasniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi [52]. Tomēr vēl viens Dublinas III regulā noteiktais mērķis ir uzlabot patvēruma meklētājiem sniegto tiesisko aizsardzību [53]. Vai Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā īpaši radītā patvēruma meklētāju uzlabotā aizsardzība tiesā tad ir jāinterpretē šauri patvēruma pieteikumu paātrinātas izskatīšanas interesēs?

65. Dublinas III regulas preambulas 19. apsvērumā (kas izteikts kā materiāltiesisks regulas 27. panta 1. punkta noteikums) ir skaidri norādīts, ka, lai nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju tiesību efektīvu aizsardzību, juridiskajām garantijām un tiesībām uz efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz pārsūtīšanas lēmumiem ir jāattiecas uz "šīs regulas piemērošanu" un "gan juridiskās un faktiskās situācijas pārbaudi dalībvalstī, uz kuru [varētu pārsūtīt] pieteikuma iesniedzēju".

66. Otrajā šīs garantijas pamatā, manuprāt, ir noteikts tas, kas tagad ir kodificēts Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrajā daļā. Šīs garantijas pirmā pamata dabiskā interpretācija ir tāda, ka 27. panta 1. punktā ietverts veids, kādā Dublinas III regulu piemēro dalībvalstis.

67. Pamatojoties uz 27. panta 1. punkta tekstu, preambulas 19. apsvērumā ietverto divkāršo garantiju un maniem iepriekšējiem komentāriem par spriedumu *Abdullahi* [54], manuprāt, *pirmā iespēja* ir jānoraida un jāizdara izvēle starp *otro iespēju* un *trešo iespēju*.

68. Galvenie argumenti par labu *otrajai iespējai*, ir tādi, ka šaura interpretācija vairāk atbilst likumdošanas sistēmai. Tiek apgalvots, ka Dublinas III regula ir starpvalstu tiesību akts, ja tas, kādā veidā dalībvalstis piemēro III nodaļas kritērijus, tiktu pakļauts tiesas kontrolei saskaņā ar regulas 27. panta 1. punktu, tad sistēma kļūtu darboties nespējīga, jo būtu neiespējami nodrošināt ātru atbildīgās dalībvalsts noteikšanu, un ka mehānismi, lai darītu tieši to, kalpo izskaužamās "izdevīgāko tiesvedības noteikumu meklēšanas" (tas ir, vairākas vienlaicīgas vai secīgas pieteikumu iespējas) novēršanai.

69. Mani nepārliecina šādi argumenti.

70. Pirmkārt, Dublinas III regulas vienīgi kā starpvalstu instrumenta raksturojums man šķiet pārāk vienkāršs. Lai gan zināmi starpvalstu aspekti tajā neapšaubāmi paliek [55], likumdevējs ir ieviesis un nostiprinājis noteiktas būtiskas personas tiesības un procesuālās garantijas. Personas tiesību piemērs ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos 9.–11. pantā. Procesuālās garantijas atspoguļotas, piemēram, 4. pantā (pieteikuma iesniedzēja tiesības uz informāciju) un 5. pantā (tiesības uz personisko sarunu). Abos noteikumos uzsvērts, cik svarīga ir pieteikuma iesniedzēja sniegtā informācija atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesā Dublinas III regulas sistēmā. Tomēr saskaņā ar otro iespēju pieteikuma iesniedzējam būtu tiesības apstrīdēt pārsūtīšanas lēmumu, ja personiskā saruna nenotiktu, bet nebūtu tiesību apstrīdēt pārsūtīšanas lēmumu, ko, neapšaubāmi, varētu pieņemt vienīgi kompetentās iestādes, pamatojoties uz to, ka ir ignorēta pieteikuma iesniedzēja personiskās sarunas laikā sniegtā informācija.

71. Otrkārt, man šķiet, ka, pārvaldot apelācijas vai pārskatīšanas sistēmu saskaņā ar 27. pantu, dalībvalstis saglabā jaudīgus instrumentus. Tādējādi saskaņā ar 27. panta 3. punktu dalībvalstis var izvēlēties, vai piešķirt tiesības palikt līdz brīdim, kad kļūst zināms apelācijas vai pārskatīšanas rezultāts, vai pārsūtīšana ir jāaptur (automātiski vai pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma). Tādējādi pārsūtīšanu izpildes ātrumu nenosaka tikai tas, vai pieteikuma iesniedzējs iesniedz apelāciju vai pārskatīšanas lūgumu, bet tas ir atkarīgs arī no dalībvalsts izvēlētajām un ieviestajām tiesību normām. Saskaņā ar 27. panta 6. punkta otro daļu dalībvalstis var arī nolemt ierobežot juridiskās palīdzības pieejamību gadījumos, kad kompetentā iestāde vai tiesa uzskata, ka nepastāv vērā ņemama iespēja, ka apelācija vai pārsūdzība varētu būt sekmīga. Kopumā ar Dublinas III regulu ir ieviesti noteikumi, lai padarītu kopējo

52 — Attiecīgi preambulas 4. un 5. apsvērums.

53 — Skat. preambulas 9. apsvērumu.

54 — Skat. iepriekš 48.–53. punktu.

55 — Piemēram, samierināšanas procedūra saskaņā ar 37. pantu.

procesu ātrāku un efektīvāku salīdzinājumā ar tās priekšgājēju. Termiņi ir samazināti un ir ieviesti jauni termiņi [56]. Visu šo mehānismu pastāvēšana liecina, ka dalībvalstis var efektīvi rīkoties, lai novērstu Dublinas III sistēmas vienmērīgas darbības kavēšanu ar nenozīmīgiem vai bezjēdzīgiem apelācijas vai pārskatīšanas pieteikumiem. Turklāt Tiesa spriedumā *Petrosian* (apsverot jautājumu par tiesas aizsardzību, ko garantē dalībvalsts, kuras tiesu iestādes saskaņā ar Dublinas II Regulas 19. panta 2. punktu var apturēt pārsūtīšanas lēmuma izpildi) paziņoja, ka likumdevējs, ņemot vērā prasību ātri izskatīt patvēruma pieteikumus, nebija paredzējis upurēt šo aizsardzību [57].

72. Piebildīšu, ka iespējas apstrīdēt III nodaļas kritēriju piemērošanu nav neierobežotas. Piemēram, saistībā ar kritēriju pārbaudi attiecībā uz uzturēšanās atļaujām un vīzām saskaņā ar 12. pantu ne visi sūdzību gadījumi atbilstu 27. panta 1. punkta piemērošanas jomai. Tādējādi fakts, ka šādi dokumenti var būt izdoti, pamatojoties uz fiktīvu vai nelikumīgi pieņemtu identitāti vai uzrādot falsificētus, viltotus vai nederīgus dokumentus, nekavē noteikt atbildību dalībvalstij, kas to izdevusi [58].

73. Ņemot to vērā, man šķiet, ka dalībvalstu, kas iestājušās lietā, izvirzītais "slūžu" arguments var pārspīlēt 27. panta 1. punkta interpretācijas sekas, uzskatot, ka tiek piešķirtas tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu, kas ietver III nodaļas kritēriju piemērošanas pārbaudi tiesā.

74. Treškārt, neuzskatu, ka pieteikuma iesniegšanu tiesā ar lūgumu tiesai pārbaudīt administratīvu lēmumu patiesībā var pielīdzināt izdevīgāko tiesvedības noteikumu meklēšanai. Manuprāt, apelācija vai pārskatīšana saskaņā ar 27. pantu aizsargā personu pret būtisko faktu ignorēšanu vai nepareizu raksturošanu, kā arī būtisko tiesību aktu nepareizu interpretāciju un nepareizu piemērošanu. Eiropas Savienībā, kas balstīta uz tiesiskumu [59], tas noteikti ir leģitīms mērķis.

75. Tāpēc pievēršos *trešās iespējas* izskatīšanai.

76. Jau norādīju, ka, manuprāt, 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē vismaz tikpat plaši kā otrā piedāvātā iespēja. Tomēr šajā gadījumā *M*. *Ghezelbash* neatsaucas ne uz kādu saskaņā ar Dublinas III regulu piešķirtu īpašu tiesību, piemēram, 4. un 5. pantā paredzēto tiesību pārkāpumu, ne arī cenšas atsaukties uz 9.–11. panta noteikumiem par ģimenes atkalapvienošanos. Viņš vēlas apstrīdēt III nodaļas kritēriju piemērošanu, kā rezultātā kompetentās iestādes pieņēmušas lēmumu par pārsūtīšanu, kuru izpildot, viņš tiktu pārvietots no Nīderlandes uz Franciju. *Ja* (uzsverot šo vārdu) ir pareiza viņa versija par šiem faktiem, ko pamato netiešie pierādījumi, pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu viņš patiešām ir iesniedzis Nīderlandē un, piemērojot III nodaļas kritērijus, viņa pieteikums būtu jāapstrādā tur. Ja vien 27. panta 1. punkts netiek interpretēts saskaņā ar trešo iespēju, tad nav mehānisma, ar kuru viņš var efektīvi darīt zināmu savu viedokli un apstrīdēt šo pārsūtīšanas lēmumu.

77. Sākot trešās iespējas analīzi, manuprāt, jānorāda, ka pārsūtīšanas lēmums var nelabvēlīgi ietekmēt patvēruma meklētāja intereses. Ja tā nebūtu, tad nebūtu lielas nozīmes Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā ieviest obligātas tiesības uz apelāciju vai pārskatīšanu.

78. Ārpus konteksta par to, kas varētu attiekties uz otro iespēju, vai pārsūtīšanas lēmums var negatīvi ietekmēt patvēruma meklētāju intereses?

79. Pieņemsim, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš mītnes valstī jau tiek turēts aizdomās kā "politiski aktīvs students", nolemj turpināt studijas ārzemēs. Apmaiņas programmas ietvaros viņš neilgi uzturas dalībvalstī A, kur viegli tiek uzņemts universitātē, bet nevar nodrošināt nepieciešamo finansējumu studiju turpināšanai. Viņš atgriežas mītnes valstī, bet pēc tam, saņemot akadēmiskā tīkla atbalstu,

56 — Skat. Dublinas III regulas VI nodaļas noteikumus, kuros aplūkotas patvēruma meklētāja uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas procedūras.

57 — Spriedums *Petrosian* u.c., C-19/08, EU:C:2009:41, 48. punkts.

58 — Skat. 12. panta 5. punktu.

59 — Skat., piemēram, spriedumu *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, par indivīdu modrību savu tiesību aizsardzībā atbilstoši ES tiesībām. Skat. turklāt spriedumu *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 60. punkts un tajā minētā judikatūra, par tiesiskumu.

vēlreiz mēģina dalībvalstī B, kur viņam tiek piedāvāta trīs gadu pēcdiploma stipendija. Sākotnēji viņam īsti nav pamata pieprasīt patvērumu dalībvalstī B. Jebkurā gadījumā viņš iedziļinās studijās, iegūst jaunus draugus un integrējas jaunajā vidē uzņēmējā dalībvalstī. Tikmēr viņa mītnes valstī situācija pasliktinās, un, ņemot vērā viņa zināmos politiskos uzskatus, viņš kļūst *persona non grata*. Pēc pirmā pēcdiploma studiju gada viņš nolemj lūgt patvērumu dalībvalstī B. Tomēr kompetentās iestādes piemēro III nodaļas kritērijus un, pamatojoties uz viņa īsās uzturēšanās dalībvalstī A dokumentēto ilgumu, pieprasa un saņem dalībvalsts A piekrišanu izskatīt viņa patvēruma pieteikumu un attiecīgi pieņemt pārsūtīšanas lēmumu, ar ko tiek anulēta viņa ilgtermiņa vīza studijām un ar ko, ja tas tiks izpildīts, viņš tiks pārvietots no dalībvalsts B uz dalībvalsti A. Uzskatu, ka no šajā piemērā minētajiem faktiem būtu grūti izdarīt secinājumus par to, ka šādam pārsūtīšanas lēmumam nav negatīvas ietekmes uz patvēruma meklētāju studentu.

80. Šajā sakarā jāatzīmē, ka nav vispārēja viedokļa par to, ka atbildīgās dalībvalsts konstatēšana vienmēr ir neitrāla attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem [60]. To ir apšaubījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – "Strasbūras tiesa") [61], un, protams, Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka nav neapstrīdama pieņēmuma, ka patvēruma meklētāja pamattiesības tiks ievērotas dalībvalstī, kas ir galvenā atbildīgā par viņa pieteikumu [62]. Turklāt citi Eiropas Savienības Tiesas judikatūras virzieni, piemērojot pēc analoģijas, liecina, ka noderīgāk var būt ņemt vērā pieteikuma iesniedzēja individuālo situāciju, nosakot atbildīgo dalībvalsti, nekā neņemt vērā ietekmi uz attiecīgo personu [63].

81. Šo jautājumu var izteikt vienkārši: ja ir materiāli, kas pamato atbalstāmo uzskatu, ka pārcelšanas lēmuma pamatā ir III nodaļas kritēriju nepareiza piemērošana, vai efektīvas aizsardzības princips un/vai tiesības uz aizstāvību ļauj secināt, ka pieteikuma iesniedzējam būtu jābūt iespējai apstrīdēt šo pārsūtīšanas lēmumu saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu?

82. Saistībā ar Direktīvu 2004/83 Tiesa jau ir atzinusi, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana ir Savienības tiesību pamatprincips [64]. Man šķiet, ka analoģiski tam pašam jābūt spēkā attiecībā uz Dublinas III regulu, ar ko tiks noteikts, kura dalībvalsts piemēro Direktīvas 2004/83 pēcteci, proti, Kvalifikācijas direktīvu, katram konkrētam pieteikumam. Tiesības uz aizstāvību turklāt ir apstiprinātas Hartas 47. pantā, kurā nodrošinātas tiesības uz aizstāvību, kā arī tiesības uz taisnīgu procesu visā tiesvedības laikā [65]. Tiesas pastāvīgā judikatūra apstiprina tiesību tikt uzklausītam nozīmīgumu un ļoti plašo apjomu ES tiesību sistēmā, uzskatot, ka šīs tiesības ir piemērojamas visā tādas procedūras gaitā, kuras dēļ var tikt pieņemts personai nelabvēlīgs lēmums [66].

83. Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību saskaņā ar Hartas 47. pantu atbilst ECPAK 13. pantā garantētajām tiesībām. No Hartas 52. panta 3. punkta izriet, ka Strasbūras tiesas judikatūrai ir būtiska nozīme šī noteikuma satura interpretācijā. Strasbūras tiesa ir nospriedusi, ka valsts līmenī jābūt pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas nodrošinātu garantētās tiesības un brīvības. Tā pieprasa, lai ar iekšējo tiesību aizsardzības līdzekļa noteikumu tiktu izskatīts ticama apgalvojuma saturs un tiktu piešķirts atbilstošs atlīdzinājums, un šim tiesību aizsardzības līdzeklim jābūt praktiski, kā arī tiesiski efektīvam [67].

60 — Skat., piemēram, Morgades Gil, S., "The discretion of States in the Dublin III system for determining responsibility for examining applications for asylum: What remains of the sovereignty and humanitarian clauses after the interpretations of the ECtHR and CJEU?", no: *International Journal of Refugee Law*, 2015, 433. lpp.

61 — Skat., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Tarakhel* pret Šveici [Lielā palāta], Nr. 29217/12, *CEDH* 2014 (izvilkumi).

62 — Spriedums *NS*, C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 81., 99. un 100. punkts.

63 — Skat., piemēram, spriedumu *K*, C-245/11, EU:C:2012:685, un spriedumu *MA* u.c., C-648/11, EU:C:2013:367; skat. papildus spriedumu *Cimade* un *GISTI*, C-179/11, EU:C:2012:594.

64 — Skat. spriedumu *M.M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 81. punkts.

65 — Skat. spriedumu *M.M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 82. punkts, kur Tiesa arī atsaucas uz Hartas 41. pantā garantētajām tiesībām uz labu pārvaldību.

66 — Skat. spriedumu *M.M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 85. punkts.

67 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013. gada 6. jūnija spriedumu lietā *Mohammed* pret Austriju, Nr. 2283/12, 69. un 70. punkts.

84. Manuprāt, šie argumenti ir par labu atbalstam trešās iespējas apstiprināšanai, interpretējot Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu.

Pieprasījumu iesniegušās dalībvalsts pienākumi attiecībā uz patvēruma meklētāja sniegto informāciju

85. Iesniedzējtiesa arī vēlas zināt, vai saskaņā ar 27. panta 1. punktu jābūt tiesībām uz apelāciju vai pārskatīšanu tādā gadījumā kā pamatlietā, ja pieprasījumu saņēmusī dalībvalsts piekrīt izskatīt patvēruma pieteikumu, bet pieteikuma iesniedzējs iesniedz pierādījumus pēc tam, kad attiecīgā dalībvalsts ir informējusi par savu piekrišanu, un iesniegtie pierādījumi nozīmē, ka piekrišana varētu nebūt bijusi gaidāma, ja pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts būtu pārbaudījusi dokumentus vai nosūtījusi materiālus pieprasījumu saņēmušās dalībvalsts iestādēm [68].

86. Nīderlande apstrīd iesniedzējtiesas konstatēto attiecībā uz to, kā izskatīti *M. Ghezelbash* iesniegtie pierādījumi, kas saistīti ar viņa atgriešanos Irānā no Francijas 2013. gadā. Tā konstatē, ka Nīderlandes iestādes patiešām pārbaudīja dokumentus, taču neuzskatīja, ka tiem ir pierādījumu vērtība, un tādēļ nenosūtīja tos Francijas iestādēm.

87. Pirmkārt, vienīgi valsts tiesa kā vienīgā šī fakta vērtētāja var noteikt, vai Nīderlandes iestādes pārbaudīja vai nepārbaudīja prasītāja iesniegtos pierādījumus. Tāpat tikai valsts tiesa var novērtēt šo pierādījumu pierādošo spēku, to būtiskumu un to, vai tiem būtu jāietekmē pārsūtīšanas lēmums.

88. Otrkārt, *M. Ghezelbash* iesniegtie materiāli (kuros, cik atceros, bija ietverts viņa ārsta ziņojums un dokumenti par īpašuma pārdošanu Irānā) ir netieši pierādījumi Īstenošanas regulas II pielikuma B saraksta 9. punkta nozīmē. Kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka patvēruma meklētājam ir pieejams efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu? Vai šo materiālu neizskatīšana un/vai to nenosūtīšana pieprasījumu saņēmušajai valstij ir pamats apelācijai vai pārskatīšanai saskaņā ar šo noteikumu?

89. Hartas 47. pantā garantētā pārbaudes tiesā efektivitāte nozīmē vērtējumu par lēmuma pamatā esošo iemeslu tiesiskumu un to, vai šī lēmuma pieņemšana ir balstīta uz pietiekami drošiem faktiem. Tādēļ pārbaudē tiesā nav jāizvērtē tikai norādīto iemeslu abstrakta ticamība, bet arī tas, vai ir pamatoti šie apsvērumi vai vismaz viens no tiem, kurš tiek uzskatīts par pilnīgi pietiekamu šī paša lēmuma pamatojumam [69]. Piemērojot šīs lietas kontekstā, tas ietver faktu pārbaudi saistībā ar III nodaļas attiecīgo kritēriju piemērošanu, ar ko tiek pamatots pārsūtīšanas lēmums.

90. [Regulas] 27. panta 1. punktā nav norādīts, kā šī pārbaude ir jāveic. Tādēļ valsts tiesas ziņā ir pārraudzīt šo jautājumu saskaņā ar valsts procesuālajiem noteikumiem. Šajos noteikumos būtu jāreglamentē arī pārskatīšanas procesa intensitāte un rezultāts, tas ir, vai sekmīgas apstrīdēšanas rezultātā pieteikums tiek nodots atpakaļ atkārtotai izskatīšanai valsts kompetentajām iestādēm vai lēmumu pieņem pašas tiesu iestādes, vienmēr ievērojot efektivitātes principu [70].

91. Tāpēc secinu, ka Dublinas III regula būtu jāinterpretē tādējādi, ka pieteikuma iesniedzējs (tādos apstākļos kā pamatlietā) ar apelāciju vai pārskatīšanu var pārsūdzēt pārsūtīšanas lēmumu saskaņā ar regulas 27. panta 1. punktu un lūgt valsts tiesai pārbaudīt, vai viņa gadījumā ir pareizi piemēroti III nodaļā minētie kritēriji. Hartas 47. pantā garantētā pārbaudes tiesā efektivitāte nozīmē vērtējumu par pārsūtīšanas lēmuma pamatā esošo iemeslu tiesiskumu un to, vai šis lēmums ir balstīts uz

68 — Skat. iepriekš 31. un 32. punktu.

69 — Skat. pēc analoģijas spriedumu Komisija u.c./*Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P un C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119. punkts.

70 — Skat. pēc analoģijas spriedumu *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 60. punkts.

pietiekami drošiem faktiem. Veids, kādā tiek veikta pārbaude par to, vai III nodaļas kritēriji ir piemēroti objektīvi un taisnīgi katrā konkrētā lietā, ir reglamentēts valstu procesuālajos noteikumos. Ievērojot efektivitātes principu, šajos noteikumos tiek reglamentēta arī apelācijas vai pārskatīšanas procesa intensitāte un rezultāts.

Otrais un trešais jautājums

92. Otrajā jautājumā iesniedzējtiesa vaicā, vai, ja patvēruma meklētājs nevar izmantot III nodaļas kritērijus, viņš var ierosināt apelāciju vai pārskatīšanu saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu tikai gadījumos, ja tā ir saistīta ar ģimenes apstākļiem, kā noteikts minētās regulas 7. pantā, vai arī tam ir citi iemesli.

93. Ja Tiesa piekristu trešajai izvēlei, kam dodu priekšroku, tad nav vajadzības atbildēt uz otro jautājumu. Tomēr, ja Tiesa atteiktos ievērot šo plašāko argumentāciju, tad no manas Tiesā apspriestās diskusijas par otro izvēli[71] izriet, ka, manuprāt, patvēruma meklētājs saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu var uzsākt tiesvedību, lai apstrīdētu jebkādu iespējamu ar šo regulu īpaši piešķirto materiālo vai procesuālo tiesību pārkāpumu. Tiesai piedāvātajos piemēros šajā lietā bija iekļautas garantijas nepilngadīgajiem (6. un 8. pantā) un tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos (9.–11. pantā). Jāuzsver, ka, tā kā saskaņā ar manu pieeju uz otro jautājumu nav jāatbild, tad neesmu veikusi Dublinas III regulas pilnīgu un detalizētu pārbaudi, kā arī neesmu centusies sagatavot izsmeļošu sarakstu, kuru tiesību iespējamu pārkāpumu saskaņā ar otro iespēju var apstrīdēt saskaņā ar 27. panta 1. punktu.

94. No manas atbildes uz otro jautājumu izriet, ka lieka ir arī atbilde uz trešo jautājumu. Kārtības labad jāpiebilst, ka *M. Ghezelbash* valsts tiesvedībā šķietami nav mēģinājis atsaukties ne uz kādām materiālām vai procesuālām tiesībām, kam tika pievērsta Tiesas uzmanība saistībā ar otro iespēju. Tādēļ netiešie pierādījumi, uz kuriem viņš cenšas atsaukties (ko apspriedu iepriekš 85.–90. punktā), man šķiet derīgi vienīgi III nodaļas kritēriju piemērošanas kontekstā.

Secinājumi

95. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Tiesai uz *Rechtbank Den Haag*, kas atrodas Hertogenboshā (Nīderlandē), uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild šādi:

— Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, ir jāinterpretē tādējādi, ka pieteikuma iesniedzējs (tādos apstākļos kā pamatlietā) ar apelāciju vai pārskatīšanu var pārsūdzēt pārsūtīšanas lēmumu saskaņā ar regulas 27. panta 1. punktu un lūgt valsts tiesai pārbaudīt, vai viņa gadījumā ir pareizi piemēroti III nodaļā minētie kritēriji. Hartas 47. pantā garantētā pārbaudes tiesā efektivitāte prasa vērtēt pārsūtīšanas lēmuma pamatā esošo iemeslu tiesiskumu un to, vai šis lēmums ir balstīts uz pietiekami drošiem faktiem. Veids, kādā tiek veikta pārbaude par to, vai III nodaļas kritēriji ir piemēroti objektīvi un taisnīgi katrā konkrētā lietā, ir reglamentēts valstu procesuālajos noteikumos. Ievērojot efektivitātes principu, šajos noteikumos tiek reglamentēta arī apelācijas vai pārskatīšanas procesa intensitāte un rezultāts.

— Nav jāatbild uz otro un trešo jautājumu.

71 — Skat. iepriekš 68.–74. punktu.